

An iceberg floating in the ocean. The tip of the iceberg is visible above the water surface, while the much larger, submerged part is visible below. The sky is blue with some clouds, and the water is dark blue.

Lichamelijke ziekten als symptomen van trauma

diagnose en therapie
door middel van
opstellen van
het verlangen

www.franz-ruppert.de

Culemborg, 2 november 2013

Indeling

- Stellingname ten opzichte van gezondheid en ziekte
- Psyche als integratief onderdeel van levende organismen
- Wat betekent „trauma“?
- Ziektesymptomen als gevolg van traumatisering
- Opstellingen met ‚het verlangen‘ als diagnose instrument en therapeutische methode

Twee extreme tegenpolen in de denktraditie m.b.t. de vraag: Hoe ontstaan „ziekten“?

- objectivistisch materialisme
- subjectivistisch spiritualisme

Materialistisch-objectivistische opvattingen m.b.t. ziekte (bijv. traditionele gezondheidszorg)

- Natuurkundige, chemische en fysiologische processen, veroorzaken lichamelijke reacties en veranderingen in de biochemische toestanden
- Mentale toestanden zijn materiele toestanden: bijv. in gang gezet door bloed/lichaamssappen/genen/toestand in de zenuwbanen en hersenen
- Psyche/ziel/geest bestaan niet, dat zijn producten van de fantasie, taalconstructies resp. Verschijnselen van het materiele
- Therapie: het lichaam veranderen door chirurgie, medicamenten, massage, eten, beweging ...

Natuurwetenschappelijke medische opvatting van therapie

- Ziekten die ontstaan door beschadigingen die van buitenaf en van binnenuit op het lichaam inwerken, moeten gerepareerd en gecompenseerd worden
- Symptomen moeten verdwijnen, onderdrukt of gereduceerd worden
- Geloof in de technische maakbaarheid van gezondheid

Spiritualistisch-subjectivistische opvattingen m.b.t. ziekte (bijv. Rüdiger Dahlke)

- „Ziel“, „Geest“, „God“, „alomvattende liefde“ brengen het materiele voort
- „Ziel“ en „Geest“ zijn immaterieel
- Ze staan los van het lichaam
- Ze bestaan reeds voor de geboorte van een mens
- Ze bestaan voort na de dood van een mens: „eeuwig leven“, „wedergeboorte“, „reïncarnatie“
- Het zijn holistische begrippen

Spiritualistische opvatting van therapie

- Genezing door verandering van subjectieve zienswijzen en instellingen
- Ervaringen anders interpreteren
- Zich een ‚hele‘ (volmaakte) wereld inbeelden
- Geloof in maakbaarheid van geestelijke gezondheid

Wetenschappelijke psychosomatiek (bijv. Adler e.a. 2012)

Onderzoek naar de wisselwerking tussen psychische
(emotionele , cognitieve) processen en
lichamelijke ziekten

Chronische stress = het onvermogen van het
vegetatieve zenuwstelsel zichzelf te reguleren als
oorzaak van vele ziekten

Psychoneuroimmunologie (bijv. Schubert 2011)

Onderzoek naar de wisselwerking tussen zenuwstelsel,
hormoonsysteem en immuunsysteem

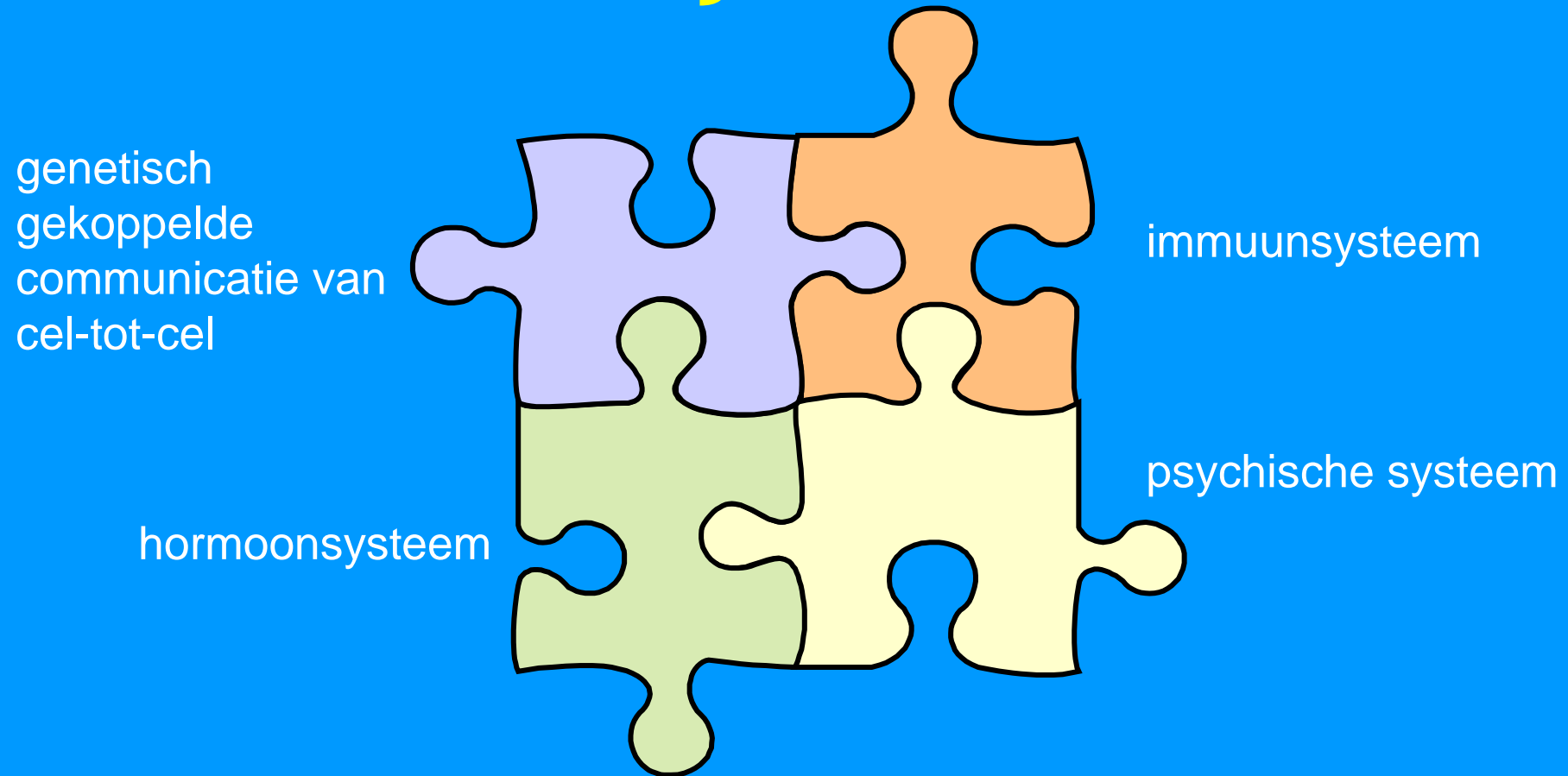
Het verband tussen stress en immuunreacties wordt
duidelijker

Ziekte, omdat het immuunsysteem zich zelf niet meer
kan reguleren/verlies van het zelfhelend vermogen

Mijn stelling: Mensen zijn noch „lichaam“ noch „geest“, maar levende organismen, die ervaringen opdoen met hun omgeving en een eigen omgeving creëren

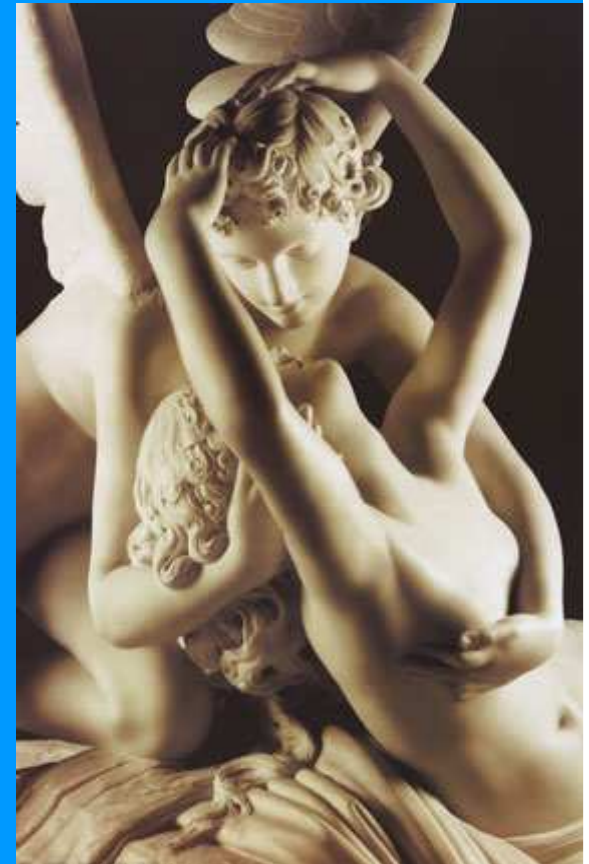
Het lichaam-ziel-dualisme is geen realiteit, maar een resultaat van dualistisch denken.

Psyche als een element in het Materie-Energie-Informatie-Netwerk van het menselijk lichaam

Belangrijkste functies van de psyche

- waarnemen
- voelen
- denken
- herinneren
- zelfbewustzijn

Belangrijkste taken van de “Psyche”

- Ze helpt het levende organisme een toegang te verkrijgen tot de realiteit.
- Bevindt zich binnen het eigen lichaam en
- buiten het eigen lichaam,
- om te overleven en zich voort te planten.

Het psychische systeem is

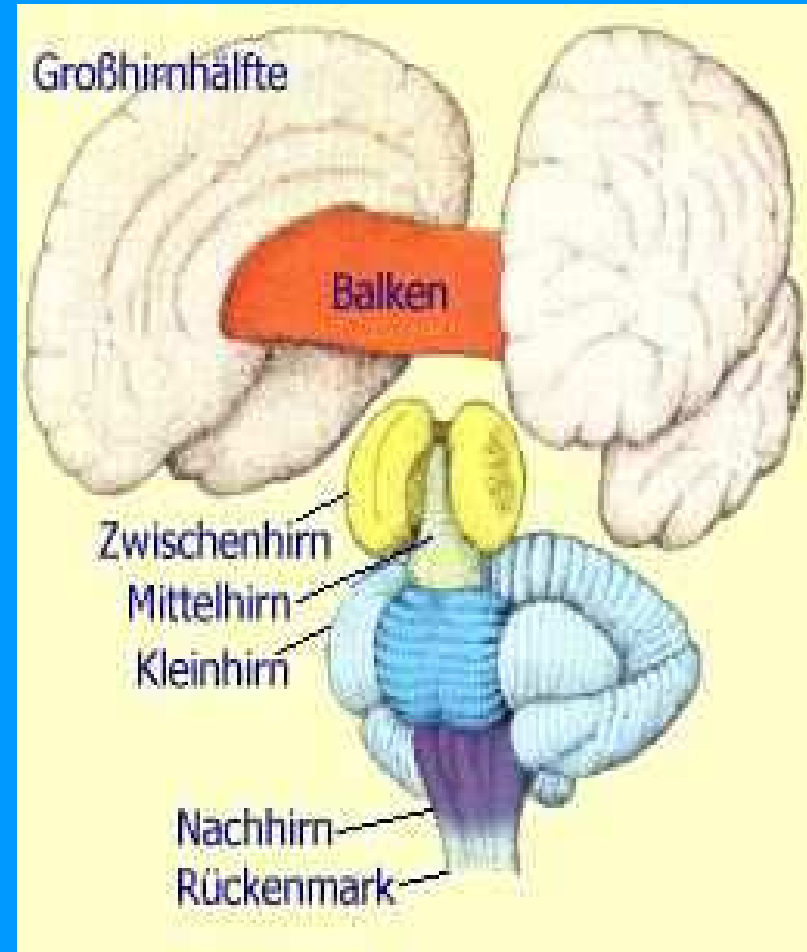
Multimodaal

Selectief

Adaptief

Creatief

De psychische programma's draaien op verschillende hersencomputers, die zich in de loop van de menselijke evolutie na elkaar hebben ontwikkeld.

Stelling:

Vele „ziekten“ vinden hun oorzaak in traumatisering van het psychische systeem, dat is toegerust voor hechting aan andere mensen.

„ziekte“-symptomen

gezwollen

neerslachtigheid

verwarring

rugpijn
zelfbeschadiging

angsten

hoofdpijn

onrust

woede-uitbarstingen

alcoholverslaving

ontstekingen

T
R
A
U
M
A

H
E
C
H
T
I
N
G

ouders

grootouders

overgrootouders

Lichamelijke ziekten zijn in deze zin symptomen van traumatisering

Het getraumatiseerde menselijke organisme moet begrepen in zijn ontwikkeling en oorzaakgericht in verandering worden gebracht.

Symptomen laten verdwijnen, heelt het trauma niet, maar vernietigt informatie over het trauma.

Een ervaring wordt een trauma...

...wanneer in een levensbedreigende situatie al onze stressprogramma's tekort schieten en het levensgevaar zelfs nog verder doen toenemen, waardoor we deze stressprogramma's moeten onderdrukken om te overleven.

Het trauma noodmechanisme bestaat uit

verstarren

bevriezen

dissociëren en

opsplitsen van de identiteit

Het stelt

het overleven veilig

Lichamelijk waarneembare traumasymptomen

- slappe lichaamsspanning
- verlaagde spierspanning, bijv. in het gezicht
- vertraagde bewegingen
- onbeweeglijkheid
- oppervlakkige adem
- wijd opengesperde ogen
- verhoogde spierspanning
- hoekig bewegingspatroon
- hypergevoeligheid
- ongevoeligheid voor pijn

Twee „klassieke typen“ van trauma

- Existentieel trauma
(bijv. ernstig ongeval)
- Verliestrauma
(bijv. de dood van een
geliefd persoon)

Komplexe Traumata

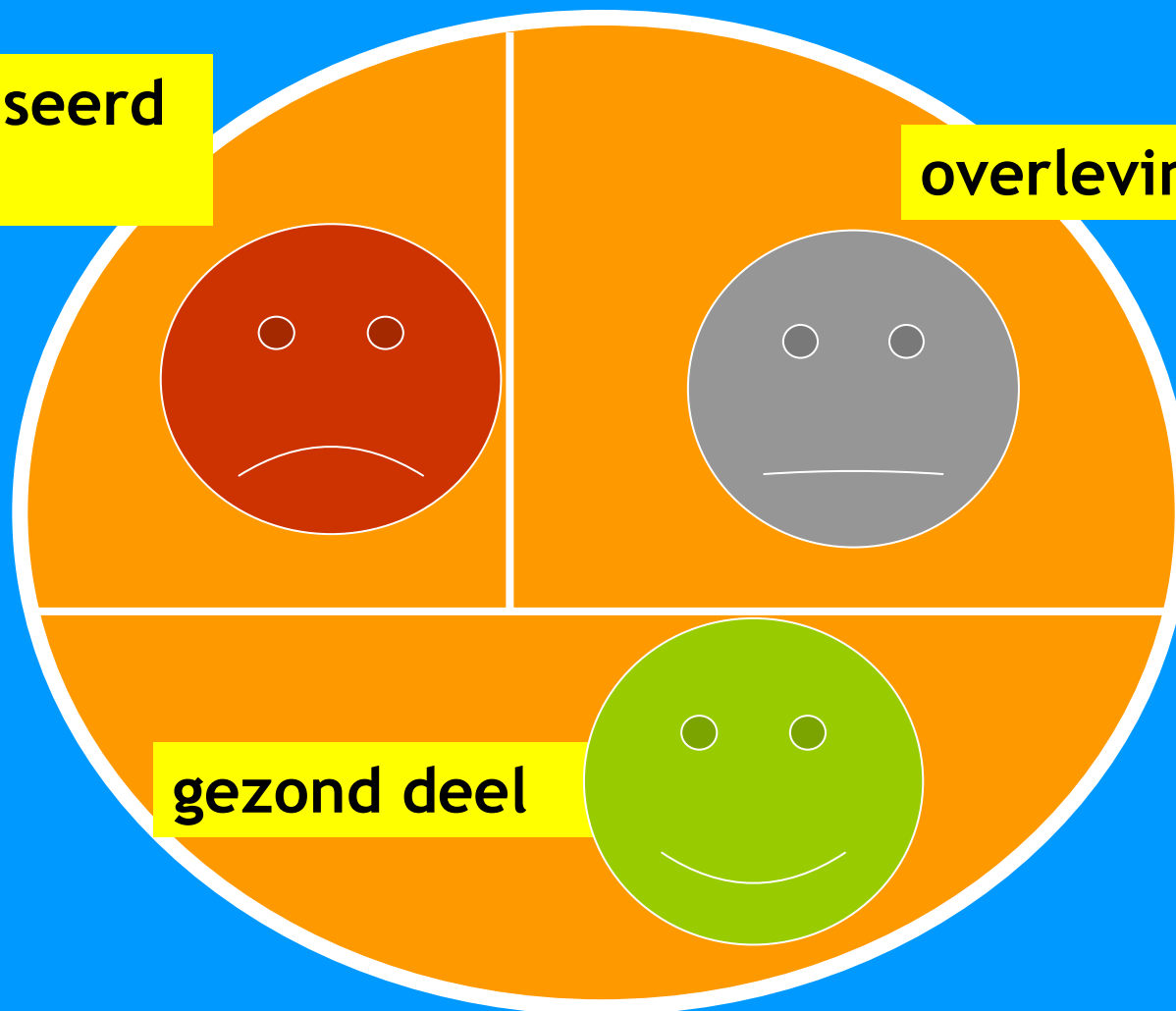
- Bindingsstrauma
(afhankelijkheid van een persoon of systeem waartoe men behoort en door wie/waardoor men niet wordt beschermd, of zelfs door wordt afgewezen.)
- Bindingsysteemtrauma
(vanwege misbruik, moord, incest in een door trauma bepaald relationeel systeem)

**Traumata bij de ouders
(existentieel-, verlies-,
symbiosetraumata) worden als
symbiosetraumata voortgezet bij
hun kinderen en verhogen het
risico dat die kinderen verdere
traumatiseringen ondervinden.**

Opsplitsing van een mens na traumatische ervaringen

getraumatiseerd
deel

overlevingsdeel

gezond deel

Kenmerken van gezonde delen

- Mogelijkheid de realiteit open waar te nemen
- Mogelijkheid gevoelens passend uit te drukken
- Reëel vertrouwen in andere mensen
- Mogelijkheid om emotionele bindingen op te bouwen
- Volwassen omgang met seksualiteit
- Zelfliefde
- Bereidheid tot reflecteren op eigen handelen
- Bereidheid tot het nemen van een passende hoeveelheid eigen verantwoordelijkheid
- Hang naar waarheid en helderheid
- Hoop op goede oplossingen van problemen

Kenmerken van getraumatiseerde delen

- Slaan de negatieve herinneringen aan het trauma op
- Blijven stil staan op de leeftijd waarop het trauma plaats vond
- Zoeken nog altijd een uitweg uit het trauma
- Kunnen plotseling worden „getriggerd“
- Willen uit de gevangenis worden gehaald

Kenmerken van overlevingsdelen

- stellen het overleven na de traumasituatie veilig
- zijn de poortwachters van de psychische afsplitsing
- zitten opgesloten in de tegenwoordige tijd
- verdringen en verloochenen het trauma
- vermijden herinneringen aan het trauma
- negeren en leiden af
- controleren de getraumatiseerde delen
- controleren andere mensen
- zoeken compensatie
- wekken illusies op
- zijn onderworpen en latent agressief
- dragen eigen traumagevoelens op anderen over
- wekken nieuwe afsplitsingen op

Aannames m.b.t. de samenhang tussen trauma en ziekten

- De lichamelijke ziekteverschijnselen maken het trauma zichtbaar en voelbaar.
- Het lichaam gaat door het trauma in een verstarringsreactie en blijft daarin steken.
- Het lichaam gaat door het trauma in een ‚voor-dood-houden‘ reflex en verslapt.
- Lichamelijke reacties gedurende de traumatisering (vluchten en vechten) blijven in delen van het lichaam bestaan.
- Trauma splitst lichamelijke reacties, gevoelens en gedachten, die dan een eigen leven gaan leiden.
- Afsplitste traumaervaringen zijn alleen nog in het impliciete lichaamsgeheugen opgeslagen en niet meer toegankelijk voor het bewuste.
- De getraumatiseerde mens is chronisch over- en onderprikkeld.

Het dubbele karakter van symptomen

- Ze maken het trauma zichtbaar, via hen komen de getraumatiseerde delen aan het woord
- Ze houden tegelijkertijd een afweerstrategie in tegen het bewust worden van het trauma

Ziektesymptomen als gevolg van symbiosetrauma

- Het kind identificeert zich in zijn behoefte aan liefde en uit nood onbewust met traumadelen van zijn moeder.
- Het ervaart het trauma van zijn moeder lijfelijk (als druk, angst, beven ...).
- Het houdt zich aan deze overgenomen traumaenergie vast, om überhaupt een emotionele verbinding met de moeder te voelen.

Ziekte

als gevolg van de dader - slachtoffer - dynamiek

- Traumata veroorzaken een slachtofferhouding (bijv. Het opgeven van de emotionele verbinding met het eigen lichaam)
- Uit slachtoffers ontstaan vaak daders, die daderhoudingen ontwikkelen (bijv. zelfbeschadigend gedrag)
- De dader-slachtoffer-split leidt tot zelfvernietigingstendensen (psychose, kanker, auto-immuunziekten)

Diagnose van ziekte

- De symptomen aan het woord laten komen
- Hun ontstaan reconstrueren
- Hun trauma-verhaal laten vertellen
- De onderlinge verhouding tussen gezonde - overlevings - en traumadelen begrijpen
- Overgenomen en eigen traumagevoelens van elkaar scheiden.

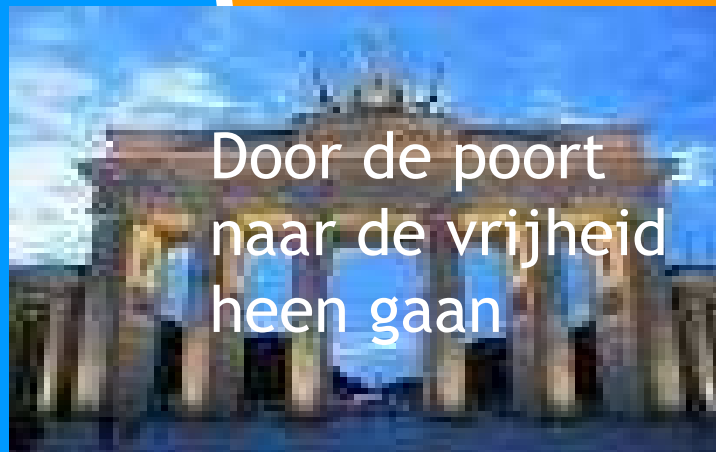
Behandeling van ziekte door „het opstellen van het verlangen“

- Cliënt formuleert zijn ‚verlangen‘
- Cliënt kiest een representant voor zijn ‚verlangen‘ en positioneert deze in verhouding tot zichzelf
- Meestal wordt een representant voor het ziektesymptoom opgesteld
- Daarvan wordt de functie zichtbaar
- Gedrag van de cliënt en van de representant van ‚het verlangen‘ laten zien in hoeverre het symptoom in het helingsproces opgenomen kan worden.

Bij opstellingen is degene die opstelt ook lichamelijk betrokken.

Bewegingen, aanrakingen en handelingen maken deel uit van het opstellingsproces.

Integratie van afsplitsingen na een traumatische ervaring

Conclusie

- Er bestaan geen simpele als-dan-verbindingen
- Traumaervaringen zijn individueel en subjectief
- Ziektesymptomen kunnen op vele niveaus in de onderlinge verhouding tussen de getraumatiseerde en overlevingsdelen ontstaan zijn.
- Vaak overdekt het symbiosetrauma alle verdere traumata
- Wie zich afgesplitst in de handen van artsen en therapeuten begeeft, kan gemakkelijk voor hun doeleinden misbruikt worden.
- De cliënt bepaalt in een gezonde therapeut - cliënt- relatie het tempo van de stappen ter genezing.

Literatur

- Adler, R.H. u.a. (Hg.). Psychosomatische Medizin. München: Urban&Fischer Verlag.
- Barwinski, R. (2011). Der Körper als Ausdrucksfeld traumatischer Erfahrungen. Zeitschrift für Psychotraumatologie, Psychotherapiewissenschaft, Psychologische Medizin, 2, 7-16.
- Broom, C. B. (2011). Bedeutungsvolle Krankheit, Psychoneuroimmunologie und der Mind-Body-Arzt. In C. Schubert (Hg.), Psychoneuroimmunologie und Psychotherapie, S. 321-338. Stuttgart: Schattauer Verlag.
- Dahlke, R. (2007). Krankheit als Symbol. München: Bertelsmann Verlag.
- Leeners, Brigitte; Richter-Appelt, Herta; Schönfeld, Kornelia; Neumaier-Wager, Peruka & Rath, Werner (2003). Schwangerschaft und Mutterschaft nach sexuellen Missbrauchserfahrungen im Kindesalter. Deutsches Ärzteblatt, 11, S. 715-719.
- Ruppert, Franz (2010). Symbiose und Autonomie. Symbiosetrauma und Liebe jenseits von Verstrickungen. Stuttgart: Klett-Cotta Verlag.
- Ruppert, Franz (2012). Trauma, Angst und Liebe. Unterwegs zu gesunder Eigenständigkeit und wie Aufstellungen dabei helfen. München: Kösel Verlag
- Schubert, C. (2011) (Hg.). Psychoneuroimmunologie und Psychotherapie. Stuttgart: Schattauer Verlag.

Aankondiging

10 -12 oktober 2014 in München

- 2e Internationale Congres

over het werk met de

opstellingsmethode op basis van
hechtings- en traumatheorie

- www.gesunde-autonomie.de